

"BARSKA PLOVIDBA" AD BAR

**IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA
ZA 2019. GODINU**

Mart 2020. god

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Sadržaj:

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE.....	3
Položaj na tržištu (matično tržište, region, analiza ponude i tražnje).....	8
Prodajno tržište vezano za putničko –robni promet na liniji Crna Gora -Italija.....	8
Nabavno tržište.....	9
Konkurencija	10
Vizija	11
Misija.....	11
2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA.....	13
3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	19
4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	21
5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	22
6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA.....	23
7. POSLOVNE JEDINICE	23
8. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA	23
9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM	24
10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA.....	25
11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA	25

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

Opšte informacije o preduzeću – istorijat i razvoj kompanije

Barska plovidba akcionarsko društvo, Bar (u daljem tekst, „Društvo“) osnovano je 20. oktobra 2000.godine, a postupak registracije okončan je 5.februara 2001. godine nakon statusne segmentacije AD „Prekookeanska plovidba“, Bar. Barska plovidba je akcionarsko društvo sa mješovitom strukturom kapitala. Društvo je do 22. novembra 2002. godine poslovalo pod nazivom „Putnički terminal“ AD, Bar (u daljem tekstu “Putnički terminal”).

„Putnički terminal“ je upisan u sudski registar Rješenjem Privrednog suda u Podgorici Fi. 280/2001. U skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima (“Sl. list CG”, br.6/02 i “Sl. list CG”, br. 17/07), dana 12. avgusta 2002. godine za „Putnički terminal“ je izvršeno ažuriranje registracije u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0001781/001.

U skladu sa Odlukom Skupštine akcionara od 22. novembra 2002. godine, „Putnički terminal“ je promijenio naziv u „Barska plovidba” AD, Bar. Novi naziv Društva zaveden je u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici 27.novembra 2002.godine, pod registracionim brojem 4-0001781/002. Datum posljednje promjene 30.11.2018.godine, broj promjene 036.

Naziv „Barska plovidba“ je u skladu sa pomorskom tradicijom grada Bara, gdje je 1926. godine formirano Društvo takvog naziva za pružanje usluga u pomorskom saobraćaju. Sjedište Društva je u Baru, Obala 13. jul bb.

Osnovna /pretežna i pomoćne djelatnosti poslovanja

Osnovna djelatnost Društva je obavljanje pomorskog saobraćaja, usluga putničkog terminala i drugih pratećih usluga u vezi sa osnovnom djelatnošću Društva.

Osnovni proizvodi i usluge koje preduzeće nudi

Kao vlasnik dva teretna broda tipa bulk carrier za prevoz rasutog tereta, Barska plovidba AD Bar najveći dio prihoda ostvaruje od najma ta dva broda. Ugovori koji traju od 20.09.2014. i 11.10.2014. godine za brodove Bar i Budva, produžavaju se na period od pola godine ili jedne godine sa istim unajmiteljem, kompanijom Sea Pioneer LTD iz Londona. Osim toga dugi niz godina najznačajniji prihod Kompanije bio je od prevoza robe i putnika na linijama između Crne Gore i Italije. Prodajom putničkog broda Sveti Stefan II i

nemogućnošću pronalazjenja polovnog broda na tržištu koji bi preuzeo liniju, Barska plovidba je kao prelazno rješenje potpisala ugovor o agentiranju broda Dubrovnik riječke Jadrolinije i na taj način omogućila održavanje linije sa Italijom, a sa druge strane upošljavanje svoje radne snage i ostvarenje značajnih prihoda. Osim navedenog Barska plovidba jedan dio prihoda ostvaruje i izdavanjem velikog broja poslovnih prostora koje ima u svom vlasništvu a koji se nalaze na atraktivnim lokacijama u Baru.

Organizaciona i upravljačka struktura:

Upravljačku strukturu Kompanije čini:

- Skupština akcionara,
- Odbor direktora (5 članova),
- Izvršni direktor
- Zamjenik Izvršnog direktora

Organizacioni segmenti preduzeća su:

- Uža uprava
- Komercijalni sektor,
- Finansijski sektor,
- Sektor za pravne i opšte poslove,
- Sektor za putnički i robni promet, agencijske poslove i špediciju (Agencija)
- Tehnički sektor,
- Ostali organizacioni djelovi:

- Služba marketinga.

U Kompaniji je zaposleno 41 lice, od čega su sva u stalnom radnom odnosu. Osim navedenog broja tu je još u svakom momentu oko 46 pomoraca koji su angažovani na brodovima Kompanije . Uzimajući sve u obzir u Kompaniji je ukupno zaposleno oko 90 lica. Svi pomorci, bez izuzetka, angažuju se kroz ugovorni radni odnos preko zaključivanja i potpisivanja Contract of Employmenta.

Prosječna isplaćena zarada u 2019. godini iznosi 723.18 eura.

Stvaranje organizovanih poslovnih cjelina ima za cilj osmišljavanje rada s jasnom i otvorenom perspektivom, odn. boljom valorizacijom objekata, sredstava i upošljavanjem radnika, uz savremenu organizaciju managementa. U cilju nalaženja optimalnog rješenja u vezi sa navedenim predlozima mjera obavljene su konsultacije sa resornim Ministarstvom. Specifičnost prekomorskog transporta, proizašla iz njegovog međunarodnog karaktera, nameće pomorskim kompanijama, nosiocima ove djelatnosti, potrebu za visoko osposobljenim i stručnim kadrovima. Iskustvo koje u tom smislu posjeduje management Barske

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

plovidbe AD stvara preduslove za doseganje vizije ove kompanije «Biti lider u pomorskom prevozu putnika i tereta u regionu i šire». Činjenice da Barska plovidba u svojoj floti broji dva teretna broda, da zapošljava značajan broj stalnih radnika i pomoraca govori o poziciji i snazi koju ima u svojoj grani. Podatak da godišnje na putu ka Evropi usluge ovog preduzeća ili njegovog supstituta potraži oko 55.000 putnika sa oko 10.000 vozila dovoljno govori o značaju koji ova kompanija ima u razvoju crnogorske privrede, a posebno turizma. Management Barske plovidbe čini ogromne napore na prevazilaženju brojnih problema u iznalaženju odgovarajućeg putničkog broda za ovu liniju a u cilju izgradnje kvalitetnog i susjednim državama konkurentnog putnog pravca.

Dobro isplanirana poslovna aktivnost Barske plovidbe AD je siguran put ka realizaciji ciljeva. Obuhvatanjem svih aspekata poslovanja Kompanije (pravnih, finansijskih, komercijalnih, tehničkih i dr.) stvaraju se preduslovi za postizanje maksimalnih rezultata. Po tom pitanju, Barska plovidba se može svrstati u red uspješnih crnogorskih kompanija.

Vlasništvo i struktura kapitala

U vlasničkoj strukturi preduzeća Barska plovidba AD Bar najveći procenat vlasništva imaju fizička lica 36.4384 %, zatim država koja je vlasnik 18,6348 % akcija ovog preduzeća, Investiciono-razvojni fond ima udio od 16,1562 % u preduzeću, Republički fond PIO 12,8314 %, dok Zavod za zapošljavanje RCG posjeduje 4,2771 % akcija preduzeća. Ostala pravna lica posjeduju 11.6621 %.

Tabela br. 1: Vlasnička struktura na 31.12.2018. godine

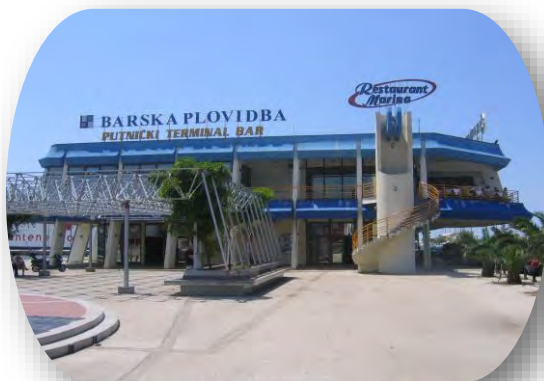
Akcionari	Br. Akcija	Procenat
Država	428.454	18,6348%
Fond za razvoj Crne Gore	371.465	16,1562%
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	295.021	12,8314%
Zavod za zapošljavanje Crne Gore	98.340	4,2771%
Ostala pravna lica	268.137	11.6621%
Fizička lica	837.796	36.4384%
Ukupno akcija	2.299.213	100,00%

Barska plovidba AD Bar raspolaže nekretninama, opremom i dva teretna broda u okviru osnovnih sredstava. Što se tiče nekretnina, ovo Društvo je vlasnik:

- Putničkog terminala (2.576 m², izgrađenog 1987/2001. godine);
- Putničke Agencije (225 m², izgrađene 1986. godine;
- Stare Agencije (230 m², izgrađene 1976. godine);

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

- Poslovne zgrade u ul. Maršala Tita 42 (1.825 m², izgrađene 1966. godine);
- Predstavništvo u Beogradu, Trg Nikole Pašića 7, površine 44.29 m²

Od opreme Društvo raspolaže voznim parkom koga čine:

- Mercedes C 200 CDI (god.proizv.2008.)
- Audi A4 TD (god. proizvodnje 2004.);
- Renault Megane (god. proizvodnje 2006.);
- Reno cangoo (god. proizvodnje 2010.);

Barska plovidba je vlasnik dva teretna broda:

- BAR
- BUDVA

Slika 4. Brod Bar

Slika 5. Brod Budva

Poslovno okruženje (industrija, Crna Gora, Evropa), kretanje cijena, kursa, BDP-a, promjena zakonske regulative

1.Što se tiče najvažnijeg izvora prihoda za Kompaniju, a to je upošljavanje dva teretna broda na međunarodnom tržištu ,ogroman uticaj se osjeća kroz rast i pad tržišta najma.Stalnim praćenjem tržišta pokušava se ugovoriti maksimalna cijena najma kroz pregovore sa unajmiteljem.

2.Prevoz robe i putnika na linijama sa Italijom u sopstvenoj režiji ili agentiranjem broda u tuđem vlasništvu podložno je raznim tržišnim uticajima i na njegov obim utiču razni faktori iz okruženja.

Neki od važnih uticaja bi se mogli navesti kao na primjer:

- Integracija i punopravno članstvo Crne Gore u šire međunarodne asocijacije;
- Dinamiziranje privrednog razvoja Crne Gore koji će rezultirati izvoznim poslovima i učestalijim prometom ljudi i roba prema Italiji (koridor Beograd-Bar-Bari, uz korišćenje trajektnih veza prema Italiji);
- Povezivanje ponude regionalno kompatibilnih tržišta;
- Unapređenje nivoa turističkih usluga u Crnoj Gori (obnova i izgradnja novih turističkih kapaciteta u širem prostoru, rast turističkog prometa - posebno kretanja turista iz Italije prema južnom Jadranu, konačno moderno uređenje Marine u Baru i dinamiziranje razvoja nautičkog turizma i dr.);
- Izgradnja dionica autoputa kroz Crnu Goru, čime su stimulisani robni i putnički tokovi s polazišnih destinacija prema graničnom prelazu u Baru;
- Promet preko graničnog prelaza Sukobin, rekonstrukcija puta Skadar – Sukobin i mosta preko Bojane (čime se stvara mogućnost teretnog kamionskog transporta za Skadar i sjevernu Albaniju iz luke Bar), te činjenica da je sve više novootvorenih agencija na sjeveru Albanije (području koje gravitira luci Bar), stvaraju mogućnosti povećanja prometa;

- Izuzetno moderan i sadržajan granični putnički terminal na vrlo propulzivnom punktu;
- Adekvatno upravljanje instrumentima marketinga: marketing koncepcija zasnovana na brizi o kvalitetu realizacije uslužnog programa, koherentnosti cijena, širenju mreže kanala prodaje (agencije u više evropskih zemalja, umjerena promotivna aktivnost);
- Izgradjen imidž kvalitetne uslužne organizacije u domenu pružanja i širenju lepeze i kategorija usluga u prekomorskom saobraćaju;
- Kvalitetan menadžment («Barska plovidba» AD), adekvatno upravljanje resursima;
- Kvalitetan kadar i konstantno ulaganje u know how;
- Finansijska stabilnost (likvidnost).

Što se tiče ostalih faktora uticaja za Barsku plovidbu je od velikog uticaja na bilanse imala promjena kursa dolara u odnosu na euro. Naime, kreditna obaveza prema kineskoj Eksim banci od inicijalnih 46.400.000,00 usd, koja je nastala u periodu izgradnje teretnih brodova, zahtjeva na kraju svakog izvještajnog perioda kursiranje, odnosno prevođenje u zvaničnu valutu u zemlji, čijim knjiženjem su nastali gubici od cca 13.000.000,00 eura na kraju 2019. godine.

Promjena zakonske regulative u Crnoj Gori takođe ima uticaj na nepotrebno uslozljavanje poslovanja Barske plovidbe AD. Prije svega tu mislimo da se prevrednim društvima koja su vlasničkom strukturom u pretežnom vlasništvu Države, nameće primjena zakona koji su nespojivi sa poslovanjem na slobodnom tržištu, a svakako treba da se odnose na budžetske korisnike.

Položaj na tržištu (matično tržište, region, analiza ponude i tražnje)

Zadovoljstvo kupaca proizvodima i uslugama koje preduzeće nudi tržištu pretpostavka je opstanka, rasta i razvoja bilo kojeg preduzeća. Zbog toga je ponudu potrebno zasnovati na dobrom poznavanju tržišta. Upravo iz toga proizilazi potreba da se posebna pažnja posveti analizi tržišta. Analiza tržišta će u nastavku biti prikazana kroz analizu prodajnog i nabavnog tržišta i analizu konkurentske pozicije Kompanije na tržištu. Kada govorimo o prodajnom i nabavnom tržištu moramo razdvojiti poslovanje dva teretna broda i poslovanje broda u našem vlasništvu /ili agentiranje broda u tuđem vlasništvu –na liniji koja povezuje Crnu Goru i Italiju.

Specifičnost poslovanja teretnih brodova je da je kako nabavno tako i prodajno tržište vezano za međunarodno poslovanje u svjetskim lukama.

Prodajno tržište vezano za putničko –robni promet na liniji Crna Gora -Italija

“Barska plovidba” AD Bar je dugi niz godina tržištu nudila uslugu pomorskog prevoza putnika i vozila (sa ili bez tereta) na relaciji Crna Gora-Italija (Bar-Bari-Bar i Bar-Ancona-Bar).

U prethodne dvije godine i ove 2019. godine prevoz robe i putnika vršila je riječka Jadrolinija brodom Dubrovnik dok je Barska plovidba prihod ostvarivala pružajući usluge generalnog agenta ovom brodu.

Među korisnicima usluga Društva i /ili kompanije za koju vršimo generalno agentiranje mogu se jasno razgraničiti dva, praktično odvojena segmenta.

- I. Na jednoj strani to su putnici koji uslugu koriste za zadovoljenje potrebe za putovanjem zbog ličnih, porodičnih ili poslovnih potreba. Oni putuju sa ili bez putničkog automobila.
- II. Na drugoj strani to su preduzeća-organizacije koje usluge koriste da bi izvršili prevoz robe na ovim relacijama korišćenjem kamiona ili trejlera.

U I grupi (finalni potrošači) pored putnika iz Crne Gore i Srbije, značajno mjesto pripada putnicima sa Kosova i u manjoj mjeri sjeverne Albanije nastanjenim u Zapadnoj Evropi. U tom smislu posebno su značajna tržišta Italije, Njemačke, Švajcarske, Francuske, ali i drugih zemalja južnog i zapadnog dijela EU.

Kod drugog segmenta (industrijski kupci zainteresovani za transport kamionima) može se izdvojiti jedan broj značajnijih partnera.

Karakter roba koje se prevoze čine da je ovaj vid prevoza za njih najbolje rješenje i za očekivati je da će se sa razvojem njihovog posla u EU rasti i potreba za prevozom.

U narednom vremenskom periodu se očekuje nastavak tražnje za osnovnom uslugom koju nudi ova linija.

Nabavno tržište

Dosadašnje iskustvo Preduzeća u poslovanju na nabavnom tržištu, reputacija koja je u tom smislu postignuta, kao i uopšteno posmatrano pozicije dobavljača koji posluju u ovoj grani, govori da dobavljači nijesu ograničavajući faktor kako razvoja Preduzeća, tako ni njegove profitabilnosti.

Konkurencija

Ključni aspekt okruženja Preduzeća predstavlja grana u kojoj ono konkuriše. Grana određuje pravila, kao i intenzitet konkurentske borbe, i samim tim utiče na strategije koje će Kompaniji biti na raspolaganju i posljedično na poslovni rezultat Kompanije. Performanse Preduzeća, samim tim su u velikoj mjeri predodređene uslovima privređivanja, strukturom i karakteristikama, odnosno intenzitetom konkurencije grane u kojoj posluje.

Istovremeno, neka preduzeća u grani zauzimaju poziciju koja im obezbjeđuju veću profitabilnost od drugih, bez obzira na prosječnu profitabilnost grane. Drugim riječima, uspješnost (profitabilnost) preduzeća zavisi kako od strukture i karakteristika grane, tako i od konkurentnske strategije odnosno pozicije preduzeća, odnosno mjere u kojoj su potencijali preduzeća (snage i slabosti) prilagođeni karakteristikama grane i tržišta (šanse i prijetnje). U grani u kojoj posluje Barska plovidba na domaćem tržištu prisutna je sporadična pojava konkurencije kao prisutna i izražena opasnost.

Rezimirajući analizu grane može se zaključiti:

- konkurencija na domaćem tržištu je prije sporadična pojava nego stalno prisutna opasnost. Zato se i stepen rivaliteta može ocjeniti kao relativno nizak (konkurencija iz okruženja)
- zbog preklapanja ciljnih tržišta i činjenice da su značajna sredstva uložena u revitalizaciju i razvoj saobraćajne infrastrukture u Albaniji i Hrvatskoj, konkurencija na linijama Bari - Drač i Bari-Dubrovnik predstavlja ozbiljnu opasnost koja vodi gubitku dijela tržišta. Zbog toga se i procjenjuje da je ostajanje na ovom tržištu pretpostavka neutralisanja ove opasnosti koja djeluje iz okruženja.

Vizija, misija, ciljevi

Jasno i razgovjetno postavljena vizija i misija, te na toj osnovi saopšteni globalni i razvojni ciljevi kompanije služe kao:

- osnova za dizajniranje strategije i na njoj zasnovane poslovne politike i ciljeva preduzeća,
- bitna odrednica „izgradnje“ vlastite korporativne kulture preduzeća primjerene vlasničkoj strukturi i zahtjevima tržišta.

Vizija

U najširem smislu, vizija koja uokviruje sve aktivnosti jeste da uz očuvanje dugogodišnje tradicije AD „Barska plovidba“ Bar bude stabilna i uspješna, rastuća kompanija posvećena pružanju usluga zavidnog kvaliteta i najviših standarda sigurnosti. To znači: „Biti kompanija koja će zadovoljiti klijente i akcionare, i istovremeno biti atraktivno mjesto za rad i iskoristiti šansu za mogući rast u regionu“.

Misija

Misija „Barska plovidba“ AD Bar proističe iz njene vizije, tradicije, vezanosti za tržišno područje u kome funkcioniše, vlasničku strukturu i osnovnu djelatnost. S tim u vezi, misija Kompanije je da obezbijedi kvalitetne usluge prevoza kako tereta na međunarodnom tržištu tako i kupovinom putničkog broda obezbijediti kvalitetne usluge prevoza robe i putnika za svoje klijente po prihvatljivim cijenama na način da ojača svoju poziciju na tržištu.

Tržišna misija Kompanije podrazumijeva kontinuirano poboljšanje performansi u korist vlasnika, zaposlenih i klijenata.

Korisnici naših usluga. Primarna briga kompanije je stvarnje rezultata u skladu sa očekivanjima naših klijenata, zaposlenih, akcionara, menadžmenta, sindikata, dobavljača i društvene zajednice.

Akcionari. Kompanija je u obavezi da štiti i poveća vrijednost kompanije, kao i da sačuva povjerenje u stil i imidž preduzeća.

Zaposleni. Kompanija vjeruje u svakog zaposlenog, podstiče ga, jača kreativnost i nagrađuje prave vrijednosti.

Društvena odgovornost. Uprava je posvećena nastojanju da doprinese bogatstvu društvene zajednice, da poštuje zakon, poboljša kvalitet života i izbjege štete.

Strateški ciljevi

Budući razvoj uprava Preduzeća vidi u već postavljenim koordinatama, tj. nastavljanjem strategije ekspanzije poslovanja, u okvirima opredjeljujuće strategije stabilnog rasta.

Strateški ciljevi Preduzeća su:

1. obezbjeđenje što boljih uslova najma dva teretna broda
2. kupovina polovnog putničkog broda ili izgradnja novog
3. obezbjeđenje rasta izraženo obimom pruženih usluga (broj prevezenih putnika, automobila i sl.)

4. držanje koraka sa konkurencijom, s fokusom na povećanje produktivnosti i poboljšanje kvaliteta pruženih usluga.
5. širenje djelatnosti na dalji razvoj cargo flote.

Globalni ciljevi

Kompanija namjerava da se širi unutar postojećeg tržišta usluga, štiteći i jačajući svoju poziciju.

U skladu sa takvim stavovima uprave, globalni cilj „Barska plovidba“ AD Bar se može definisati kao nastojanje da se nabavkom polovnog putničkog broda ili izgradnjom novog stvore uslovi da se preveze što veći broj putnika i automobila, na što kvalitetniji način i uz zadovoljavajući rast profita.

Da se kroz potpisivanje ugovora o najmu teretnih brodova dostigne optimalan iznos najma čime bi se podmirila kreditne i tekuće obaveze iz poslovanja.

Ukoliko se u opštim naznakama iskažu ciljevi po svojim prioritetima, onda bi prijedlog ciljeva „Barska plovidba“ AD Bar bio sljedeći:

1. Zadovoljstvo klijenata i kvalitet i sigurnost usluga. Usluge prevoza putnika i automobila obavljati kvalitetno, sigurno i po povoljnim cijenama.
2. Profit. Obezbjedenje zadovoljavajućeg iznosa profita na godišnjem nivou koji bi bio dovoljan za izdvajanje dividende vlasnicima i sredstava za dugoročno planiranje razvoja.
3. Standard zaposlenih. Zarade zaposlenih, sigurni uslovi za rad i socijalna sigurnost moraju biti prvenstvena briga uprave Preduzeća.
4. Produktivnost. Produktivnost rada podići na zavidan nivo u odnosu na konkurenciju, ali koji neće voditi pretjeranom iznurivanju zaposlenih i raubovanju sredstava.
5. Sigurnost i ekološka bezbjednost. Poštovati sigurnosne i ekološke standarde kako ne bi dolazilo do povreda, gubitka imovine i kako bi se izbjegla bilo kakva opasnost za okolinu.
6. Društvena odgovornost. Briga preduzeća je i da doprinese bogatstvu zajednice i lokalne samouprave, da se povinuje zakonu i izbjegava štete.

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

2.1. Analiza finansijskog položaja i rezultata

Finansijski položaj akcionarskog društva, posmatran sa aspekta predmetnih analiza kvalifikuje se kao:

- Dobar,
- Prihvatljiv i
- Loš

Dobar je finansijski položaj preduzeća ako finansijska ravnoteža obezbjeđuje sigurnost u održavanju likvidnosti, ako je zaduženost takva da obezbjeđuje punu nezavisnost preduzeća i dobru sigurnost njegovih poverilaca, ako je solventno, ako preduzeće pri stabilnoj novčanoj jedinici iz finansijskog rezultata značajnije uvećava sopstveni kapital, a u uslovima inflacije iz efekta revalorizacije i finansijskog rezultata uvećava realnu vrijednost sopstvenog kapitala i ako preduzeće iz sopstvenih sredstava finansira prostu i dio proširene reprodukcije.

Prihvatljiv je finansijski položaj preduzeća ako finansijska ravnoteža omogućava održavanje likvidnosti (bez sigurnosti), ako je zaduženost takva da preduzeću obezbeđuje relativnu nezavisnost i relativnu sigurnost njegovih povjerilaca, ako je solventno, ako u uslovima stabilne novčane jedinice umjereno uvećava sopstveni kapital, a u uslovima inflacije iz efekta revalorizacije i finansijskog rezultata održava realnu vrednost sopstvenog kapitala i ako preduzeće iz sopstvenih sredstava finansira prostu reprodukciju.

Loš je finansijski položaj preduzeća ako finansijska ravnoteža ne omogućava održavanje likvidnosti, ako zaduženost ne obezbjeđuje nezavisnost preduzeća i sigurnost njegovih povjerilaca, ako je solventnost kritična, ako pri stabilnoj novčanoj jedinici ne uvećava iz finansijskog rezultata sopstveni kapital, a u uslovima inflacije iz efekta revalorizacije i finansijskog rezultata ne održava realnu vrednost sopstvenog kapitala i ako preduzeće iz sopstvenih sredstava ne može finansirati prostu reprodukciju.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI - BILANS STANJA					
POZICIJA	Redni Broj	2016	2017	2018	2019
A K T I V A					
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001				
B. STALNA IMOVINA (003+004+005+009)	002	41,115,667	39736148	38346811	38973583
I. GOODWILL	003				
II. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004				
III. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (006+007+008)	005	41115667	39736148	38346811	38973583
1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	41,115,667	37,215,952	35826615	36247839
2. Investicione nekretnine	007		2,520,196	2520196	2725744
3. Biološka sredstva	008				
IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011+012)	009	0	0	0	0
1. Učešća u kapitalu	010				
2. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	011				
3. Ostali dugoročni finansijski plasmani	012				
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	013				
D. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	014	1,097,835			
E. OBRтна SREDSTVA	015	2,994,950	2,877,959	2315233	1469071
I. ZALIHE	016	322,713	267,129	263066	210276
II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (018 do 022)	017	2,672,237	2,610,830	2052167	1258795
1. Potraživanja	018	691,589	362,823	641018	915268
2. Potraživanja za više plaćeni porez na dobitak	019				
3. Kratkoročni finansijski plasmani	020				
4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	021	1,955,018	2,246,683	1410809	314871
5. Porez na dodatu vrijednost i AVR	022	25,630	1,324	340	28656
F. UKUPNA AKTIVA (001+002+013+014+015)	023	45,208,452	42,614,107	40662044	40442654

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI - BILANS STANJA					
POZICIJA	Redni Broj	2016	2017	2018	2019
PASIVA					
A. KAPITAL (102 do 109)	101	-1,696,960	1385733	-1291411	-3224412
I. OSNOVNI KAPITAL	102	9,842,010	9,842,010	9842010	9842010
II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103				
III. REZERVE	104	189,778	189,778	374800	374800
IV. POZITIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI DOBICI	105	599,395	342869	342869	271599
V. NEGATIVNE REVALORIZACIONE REZERVE I NEREALIZOVANI GUBICI	106				
VI. NERASPOREDJENA DOBIT	107				
VII. GUBITAK	108	-12,328,143	-8988924	-11851090	-1861731
					-11851090
VIII. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI	109				
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (111+112)	110	44,148,147	37,514,448	36569155	34684495
I. DUGOROČNA REZERVISANJA	111	129,553	114,854	110276	126745
II. DUGOROČNE OBAVEZE (113+114)	112	44,018,594	37,399,594	36458879	34557750
1. Dugoročni krediti	113	44,018,594	37,399,594	36458879	34557750
2. Ostale dugoročne obaveze	114				
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	115	1,379,855	1,523055	1710043	1871786
D. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (117+124)	116	1,377,410	2,190,871	3674257	7110785
I. KRATKOROČNE OBAVEZE (118 do 123)	117	1,377,410	2,190,871	3674257	7110785
1. Kratkoročne finansijske obaveze	118		1,289,665	2700658	5814620
2. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji	119				
3. Obaveze iz poslovanja	120	484,003	237,242	265256	490735
4. Ostale kratkoročne obaveze i PVR	121	870,762	645,274	690904	791760
5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	122	22,735	18,690	17439	13670
6. Obaveze po osnovu poreza na dobit	123				
II. KRATKOROČNA REZERVISANJA	124				
E. UKUPNA PASIVA (101+110+115+116)	125	45,208,452	42,614107	40662044	40442654

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU - BILANS USPJEHA						
Redni broj	Pozicija	Redni Broj	2016	2017	2018	2019
I	POSLOVNI PRIHODI (202 do 206)	201	10,146,123	5,396,075	5806140	5455085
1	Prihodi od prodaje	202	9,917,930	5,224,695	5602584	5290008
2	Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203				
3	Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	204				
4	Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	205				
5	Ostali poslovni prihodi	206	228,193	171,380	203556	165077
II	POSLOVNI RASHOD (208 do 212)	207	9,471,056	5,874040	5877746	5645398
1	Nabavna vrijednost prodane robe	208	406,365	15,534	10372	8213
2	Troškovi materijala	209	1,560,490	463,982	428904	408939
3	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	210	2,615,891	2,248,378	2198996	2142009
4	Troškovi amortizacije i rezervisanja	211	1,998,782	1,399,962	1393403	1467850
5	Ostali poslovni rashodi	212	2,889,528	1,746,184	1846071	1618386
A	POSLOVNI REZULTAT (201-207)	213	675,067	-477,965	-71606	-190313
I	FINANSIJSKI PRIHODI	214	2,145,512	5,378,442	1193342	1451869
II	FINANSIJSKI RASHODI	215	4,501,999	1,196,590	3738538	3109326
B	FINANSIJSKI REZULTAT (214 - 215)	216	-2,356,487	4,181,852	-2545196	-1657457
I	OSTALI PRIHODI	217	86,149	95,671	180786	281946
II	OSTALI RASHODI	218	233,239	572666	54139	127116
C	REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI (217-218)	219	-147,090	-476995	126647	154830
D	REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (213+216+219)	220	-1,828,510	3,226892	-2490155	-1692940
E	NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	221				
F	REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA (220+221)	222	-1,828,510	3,226892	-2490155	-1692940
G	DRUGE STAVKE REZULTATA /POVEZANE SA KAPITALOM/ (224 do 228)	223	0	0	0	0
1	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu fin. sredstava raspoloživih za prodaju	224				
2	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme	225				
3	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu učešća u kapitalu pridr. društava	226				
4	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu aktuarskih dobitaka (ili gubitaka)	227				
5	Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	228				
H	PORESKI RASHOD PERIODA (230+231)	229	268,225	143200	186988	168791
1	Tekući porez na dobit	230				
2	Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	231	268,225	143200	186988	168791
I	NETO REZULTAT (222+223-229)	232	-2,096,735	3,083692	-2677143	-1861731
J	ZARADA PO AKCIJI					
1	Osnovna zarada po akciji	233				
2	Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	234				

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Racio pokazatelji

Racio analiza predstavlja osnovni instrument za procjenu finasijske pozicije i potencijala preduzeća. Stavljanjem u odnos logički povezanih cjelina iz finasijskih izvještaja (Bilans stanja i Bilans uspjeha), dolazi se do rezultata uspostavljenih relacija koji za cilj imaju ocjenu stanja i aktivnosti preduzeća.

POKAZATELJI	2016	2017	2018	2019
<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	0,87	1,42	0,74	0,81
<i>Ekonomičnost redovnog poslovanja</i>	1,07	0,92	0,99	0,97
<i>Koeficijent tekuće likvidnosti</i>	2,17	1,31	0,63	0,21
<i>Koeficijent trenutne likvidnosti</i>	1,42	1,03	0,38	0,04
<i>Koeficijent ubrzane likvidnosti</i>	1,94	1,19	0,56	0,18
<i>Koeficijent finasijske stabilnosti</i>	0,97	1,02	1,09	1,24
<i>Pokrivenost troškova kamatama</i>	0,15	-0,40	-0,02	-0,06
<i>Neto profitna marža (A)</i>	-0,21	0,59	-0,48	-0,35
<i>Neto profitna marža (B)</i>	-0,17	0,28	-0,37	-0,26
<i>Participacija troškova kamate u ukupnim rashodima</i>	0,32	0,16	0,39	0,35
<i>Participacija troškova kamate u ukupnim приходima</i>	0,36	0,11	0,52	0,43
<i>Koeficijent zaduženosti</i>	1,01	0,93	0,99	1,03
<i>Koeficijent finasijskog leveridža</i>	-26,83	28,65	-31,16	-12,96
<i>Faktor zaduženosti</i>	22,78	8,44	28,80	-105,79
<i>EBIT</i>	2.673.489,00 €	4.423.482,00 €	1.248.383,00 €	1.416.386,31 €
<i>EBITDA</i>	4.672.271,00 €	5.823.444,00 €	2.641.786,00 €	2.884.236,31 €
<i>Stopa prinosa kapitala (ROE)</i>	1,24	2,23	2,07	0,58
<i>Prinos na imovinu (ROA)</i>	-0,05	0,07	-0,07	-0,05
<i>Obrt potraživanja</i>	15,20	8,01	8,58	8,11
<i>Dani vezivanja potraživanja</i>	24,02	45,60	42,52	45,03
<i>Obrt zaliha</i>	7,40	2,59	3,71	7,94
<i>Obrt vezivanja zaliha</i>	49,33	140,91	98,33	46,00

2.2. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

- Skupština – donošenje i usvajanje statuta, finansijskog plana, izvještaja o radu, godišnjih računa, biranje članova Odbora direktora , predsjednika i sl.
- Odbor direktora – upravljanje društvom. Informacije o sastavu, poslovniku, sjednicama, promjenama, naknadama i sl.

Društvom upravlja Odbor direktora u sledećem sastavu:

Ljubomir Kočović – predsjednik

Radoica Lazarević – član

Predrag Ivanović – član

Bedrija Bibezić – član

Radomir Rudanović – član

Poslovníkom o radu Odbora direktora regulisana su sva pitanja vezana za način rada i odlučivanja Odbora direktora. Nadoknada za članstvo i obavljanje funkcije predsjednika Odbora direktora utvrđuje se Odlukom Skupštine akcionara, a na osnovu Zakona o zaradama u javnom sektoru u Crnoj Gori.

- Revizorski odbor

Revizorski odbor je formiran u skladu sa Zakonom o reviziji (Sl.list CG 001/17 od 09.01.2017.) Na osnovu člana 30 Zakona revizorski odbor mora imati najmanje tri člana. Najmanje jedan član revizorskog odbora mora imati znanje iz oblasti računovodstva i revizije i ne smije biti zaposleni, akcionar ili član organa upravljanja u pravnom licu. Zadatak revizorskog odbora je da prati postupak finansijskog izvještavanja, prati unutrašnje kontrole u društvu, prati zakonom propisanu reviziju, prati izbor nezavisnog revizora i daje Skupštini preporuke za njihov izbor.

Revizorski odbor radi u sastavu:

Pavićević Igor – predsjednik

Mašanović Dragana – član

Đurišić Miloš - član

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Životna sredina je prostor, odnosno prirodno okruženje, vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet, pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti.

Preduzeće Barska plovidba AD Bar, vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016).

U skladu sa članom 9 Zakona o životnoj sredini, obavljamo sledeće aktivnosti na obezbijeđenju zaštite životne sredine:

- Održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije;
- Uvođenje energetski efikasnijih tehnologija i korišćenje obnovljivih prirodnih resursa;
- Upotreba proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- Preduzimanje mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- Kontrola aktivnosti i rada postrojenja koja mogu predstavljati rizik ili prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- Druge mjere u skladu sa zakonom.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, ukoliko smatramo da određeni projekat ili poslovna aktivnost može ili će imati uticaj na životnu sredinu, tražićemo saglasnosti nadležnog organa na elaborat o procjeni uticaja ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

Kao društveno odgovorno preduzeće, sve aktivnosti planiramo i sprovodimo na način da:

- Prouzrokuju najmanju moguću promjenu u životnoj sredini, odnosno da predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi,
- Smanjimo opterećenje prostora i potrošnje sirovina i energije u izgradnji, kao i u proizvodnji, distribuciji i upotrebi,

- Uključimo mogućnost reciklaže, spriječimo ili ograničimo uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađenja;
- Kada nije sigurno kakve posljedice može prouzrokovati eventualni zahvat, sprovodimo sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja i odgovarajuće mjere, kako bi se izbjegle negativne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

3.2. Društvena - korporativna odgovornost

Korporativno upravljanje je odnos između menadžera kompanije, direktora i vlasnika kapitala i institucija koje čuvaju i investiraju svok kapital kako bi ostvarile prihod. Korporativno upravljanje postalo je jedna od najvažnijih tema u biznisu širom svijeta.

Bavi se odnosima između različitih nosilaca interesa u odnosu na kontrolu kompanija. Korporativno upravljanje bavi se odnosima između vlasnika kompanije-akcionara, i onih koji upravljaju poslovanjem kompanije – administracijom koju su akcionari unajmili da vodi kompaniju. Svaka kompanija postoji kako bi maksimizirala profit. Korporativno upravljanje je sredstvo za ostvarivanje cilja postojanja kompanije, a ne cilj sam po sebi.

Odbor direktora kompanije je povjerenik (agent) akcionara sa osnovnom dužnošću da povećava profit kompanije. Akcionari vrše kontrolu nad kompanijom izborom direktora. Menadžeri kompanije imaju prvenstvenu dužnost da postupaju u interesu akcionara. Cilj sistema korporativnog upravljanja je da obezbijedi da radnje menadžera kompanije i direktora odražavaju želje njenih akcionara. Odbor direktora je odgovoran za upavljanje kompanijama. Uloga akcionara u upravljanju je da imenuje direktora i revizora. Odgovornosti direktora obuhvataju ustanovljavanje strateških ciljeva kompanije, omogućavanje vodjstva kako bi se oni implementirali, kontrolu upravljanja biznisom i izvještavanje akcionara o upravljanju.

Sistem korporativnog upravljanja u CG postavljen je Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o HOV. Time je omogućeno ostvarivanje osnovnih principa korporativnog upravljanja i to:

- siguran metod registracije vlasništva
- prodaja ili prenos akcija
- blagovremeno i redovno informisanje o preduzeću
- pravo na učešće i pravo glasa na skupštini akcionara
- pravo na izbor članova organa upravljanja
- pravo na učešće u dobiti preduzeća
- jednak tretman svih akcionara
- objavljivanje informacija i transparentnost.

Društvenu – korporativnu odgovornost Kompanija naročito iskazuje kroz:

- Podršku projektima koji se bave zaštitom životne sredine,
- Podršku kulturi i sportu (sponzorstva),
- Doprinos zdravstvu (donacije zdravstvenom sistemu),
- Pomoć mladim talentima i njihovo obrazovanje (stipendije).

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

- Izvještajni entitet može biti osnovan s ciljem da poslovnu aktivnost zbog koje se osniva obavlja trajno, što znači da se u trenutku njegovog osnivanja ne očekuje likvidacija u sagledivoj budućnosti – **Izvještajni entitet koji posluje kontinuirano.**
- Izvještajni entitet može biti osnovan sa ciljem da se obavi jedan određeni poslovni poduhvat i da se po njegovom okončanju taj isti entitet likvidira – **Izvještajni entitet osnovan za jedan poslovni poduhvat.**
- Izvještajni entitet vremenom, usled lošeg poslovanja, može izgubiti sposobnost kontinuiranog poslovanja – **Izvještajni entitet koji je izgubio sposobnost nastavka poslovanja.**

Preduzeće Barska plovidba AD Bar, osnovano je i posluje u skladu sa **Going Concern** principom, odnosno Principom kontinuiranog poslovanja.

Vezano za planirani budući razvoj, urađena je projekcija novčanog toka za period od 3 poslovne godine. Uzeti su u obzir trendovi poslovanja u prethodnim godinama, i poslovna politika menadžmenta, vezana za budući rast i razvoj preduzeća. U nastavku je data projekcija novčanog toka za period 2020-2022:

Projekcija novčanog toka

	2020	2021	2022
PRILIVI	€	€	€
Priliv od teretnih brodova	5.360.000	5.630.000	5.812.000
Prilivi shodno ugovoru sa Jadrolinijom	220.000	230.000	242.000
Prilivi od izdavanja poslovnih prostora	150.000	160.000	168.000
Ostali poslovni prilivi	20.000	22.000	24.000
<i>Ukupni planirani novčani prilivi</i>	5.750.000	6.042.000	6.246.000

ODLIVI			
Odlivi za teretne brodove	4.600.000	4.715.000	4.850.000
Ostali odlivi	900.000	925.000	1.050.000
<i>Ukupni planirani novčani odlivi</i>	5.500.000	5.640.000	5.900.000

NETO NOVČANI TOK	250.000	292.000	346.000
------------------	---------	---------	---------

Treba napomenuti da je krajnji rezultat značajno uslovljen tržišnim promjenama varijabli (prvenstveno kursnih razlika i pariteta Eura i USD) koje determinišu finansijski rezultat poslovanja za posmatrani planski period, kao i knjigovodstvenim kategorijama od kojih je najznačajnija amortizacija.

Potreban priliv za ostvarenje praga rentabilnosti u 2020. godini iznosi 5.500.000 €, što čini oko 95% ukupno planiranih priliva. Dakle, da bi preduzeće ostvarilo neutralni poslovni rezultat (Poslovna dobit = 0) potrebno je ostvariti prilive od 5.500.000 €. Ostvarenjem priliva u ovom iznosu potpuno se pokrivaju planirani novčani odlivi. Generisanje poslovnih priliva iznad ovog iznosa vodi preduzeće u zonu poslovnog dobitka.

5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

5.1. Istraživanje i razvoj

- Uvođenje i efikasno korišćenje novih tehnologija
- Modernizacija opreme
- Automatizacija poslovanja
- Naučno-istraživačke, razvojne i tehnološke studije

Investicije u novu tehnološku opremu, modernizacija i proširenje kapaciteta te poslovanje u skladu sa održivim razvojem temeljne su razvojne komponente koje se prenose i u naredne periode.

5.2. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

- Profesionalni razvoj zaposlenih:
- Inicijalna profesionalna edukacija,
- Kontinuirana profesionalna edukacija,
- Selekcija novozaposlenih,
- Saradnje sa obrazovnim institucijama,
- Stručno osposobljavanje,
- Obuke za zaposlene,

6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Preduzeće Barska plovidba AD Bar u toku 2019. godine, nije vršilo otkup sopstvenih akcija.

Takođe, preduzeće ne namjerava da stiče sopstvene akcije u narednom periodu.

7. POSLOVNE JEDINICE

Preduzeće Barska plovidba AD Bar u svom sastavu nema posebne poslovne jedinice.

8. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA

Barska plovidba AD Bar ima definisanu politiku upravljanja finansijskim instrumentima kroz temeljna načela sa ciljem da se:

- Osigura kratkoročna i dugoročna likvidnost,
- Obezbijedi sigurnost ulaganja.

Krajnji cilj upravljanja finansijskim instrumentima je ostvarenje maksimalnog prinosa uz minimalni rizik.

Finansijsku imovinu ovog pravnog lica u prethodnom periodu, činili su gotovina i gotovinski ekvivalenti i potraživanja. U narednom periodu, Barska plovidba AD, planira da strukturu finansijske imovine unaprijedi u korist gotovine i gotovinskih ekvivalenata, čime će održati kratkoročnu i dugoročnu likvidnost i finansijsku stabilnost.

Finansijske obaveze ovog preduzeća čini kreditni aranžman sa kineskom Exim bankom u iznosu od inicijalnih 46.400.000,00 usd (na 31.12.2019.ova obaveza iznosi 41.759.999,99 usd) za potrebe gradnje dva teretna broda tipa bulkcarier:

- ugovorena kamatna stopa je 2%
- grejs period 5 godina
- ukupan period otplate 20 godina.

Osim kredita, finansijske obaveze čine i obaveze prema dobavljačima, a koje preduzeće redovno izmiruje u rokovima dospijeća.

9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

Sistem upravljanja rizicima je proces je kojim organizacije metodološki vode računa o rizicima povezanim s njihovim aktivnostima radi postizanja kontinuirane dobiti, kako unutar svake aktivnosti, tako i u cjelokupnom portfoliju aktivnosti.

Cilj sistema upravljanja rizicima u preduzećima je stvaranje vrijednosti i smanjenje posledica rizika.

- Identifikacija rizika je proces kojim se identifikuju i dokumentuju potencijalni rizici.
- To zahtijeva temeljno poznavanje organizacije preduzeća, tržišta na kojem ono posluje, pravnog, društvenog, političkog i kulturnog okruženja u kojem egzistira, kao i zdravo razumijevanje njegovih strateških i operativnih ciljeva, opasnosti i prijetnji povezanih sa postizanjem tih ciljeva.
- Da bi se rizici prepoznali i da bi se pripremilo iznalaženje odluka, potrebne su odgovarajuće strukture i metode identifikovanja rizika.
- Ciljevi i metode upravljanja rizicima - obezbjeđenje dodatnih garancija za dostizanje strateških i operativnih ciljeva putem blagovremenog identifikovanja i sprečavanja rizika, definisanja efektivnih mera obezbeđenja maksimalne efikasnosti za upravljanje rizicima.

10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

Barska plovidba AD izložena je finansijskim rizicima koji se mogu klasifikovati u dvije grupe:

- Finansijski rizici na koje se ne može uticati – pretežno cjenovni rizici koji uključuju kamatnu stopu i devizni kurs
- Finansijski rizici na koje se može uticati – posledica naših odluka (o investiranju, izboru kupca, zaduživanju itd.)

Osnovne finansijske rizike kojima je izloženo naše društvo, čine:

- Valutni rizik
- Kamatni rizik
- Kreditni rizici

11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

Pravno lice Barska plovidba AD Bar, kao cjelina i njegovi sastavni organizacioni djelovi su obavezni da kreiraju svoje procjene rizika na osnovu istih kriterijuma. Svi odgovorni u pravnom licu i izvan njega su obavezni da izvještavaju o značajnim promjenama postojećih identifikovanih rizika, novim prijetnjama i mogućnostima u skladu sa dinamikom kako nastaju.

Registri rizika koje vodi pravno lice, redovno se osavremenjavaju koristeći finansijske, operativne i uticaje na poslovnu reputaciju društva kao i vjerovatne rezultate i rangove identifikovanih rizika. Procjena se takođe bavi mjerama upravljanja rizikom identifikovanim sa datumima kompletiranja takvih mjera. Takođe, procjenjuje se efektivnost takvih mjera.

Da bi pravno lice efikasno upravljalo navedenim rizicima, potrebno je da primijeni novi koncept formiranja Enterprise Risk Management (ERM) ili službu upravljanja rizicima koja zahtijeva integrisano upravljanje finansijskim, operativnim, strateškim i drugim rizicima u skladu sa poslovnom politikom i ostvarenjem kratkoročnih i dugoročnih ciljeva poslovanja.

Po završetku procesa identifikovanja i procjena prijetnji, kvalifikovana osoba preuzima odgovornost za efektivni menadžment rizika. Priroda same klasifikacije rizika u pravnom licu zahtjeva različite vještine koje primjenjujemo u procesu menadžmenta rizika Barske plovidbe AD Bar.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

Novi standard revizije MRevS 701 – Saopštavanje ključnih revizorskih pitanja – uključuje, i poseban akcenat stavlja na analizu rizika u kontekstu otkrivanja nedostataka u pravnom licu koji se odnose na povećan rizik materijalno pogrešnog iskaza ili značajan rizik identifikovan u skladu sa MRevS 315 (značajne promjene koje su se desile u odnosu na prethodni finansijski period; određene vrste transakcija u kojima je revizor naišao na poteškoće prilikom sprovođenja revizorskih postupaka, promjene u okruženju entiteta, finansijskim uslovima ili aktivnostima koje imaju značajan uticaj).

U finalnoj fazi se konsolidovana procjena rizika za pravno lice prezentira izvršnom direktoru, Odboru za reviziju i Odboru direktora.

Sintetički sumarni pregledi procjena rizika za niže organizacione djelove društva su predmet informisanja viših nivoa menadžmenta.

U nastavku dajemo **Registar rizika** za naše pravno lice, zajedno sa **Ocjenom inherentnog rizika**:

<u>Tretiranje rizika</u>	<i>Opis</i>
Prihvatanje	<i>Postojanje svijesti o riziku ali isti je u skladu sa apetitom za rizikom, uglavnom zato što su troškovi tretiranja ovakvog rizika veći od posledica njegovog ostvarivanja.</i>
Smanjivanje uticaja	<i>Postojanje svijesti o riziku i pristupanju aktivnostima kako bi se isti sveo na prihvatljiv nivo, koristeći sistem internih kontrola.</i>
Transferisanje	<i>Prebacivanje rizika na treće lice (npr. osiguravajuće polise).</i>
Eliminacija uzroka	<i>Rukovodstvo donosi odluku o eliminaciji, odnosno ukidanju poslovne aktivnosti koja dovodi do rizičnog slučaja (npr. povlačenje proizvoda iz asortimana, izbjegavanje poslovanja na određenim teritorijama).</i>

<u>Uspješnost tretiranja rizika</u>	<i>Opis</i>
Potrebno unaprijediti	<i>Aktivnosti tretiranja rizikom su neefikasne u sprečavanju rizičnih događaja odnosno spuštanju trenutnog nivoa rizika na prihvatljiv nivo.</i>
Srednja	<i>Aktivnosti tretiranja rizikom su uspješne u pojedinim djelovima.</i>
Visoka	<i>Aktivnosti tretiranja rizikom su u potpunosti uspješne u sprečavanju rizičnih događaja i u značajnom smanjivanju uticaja usled ostvarivanja rizičnog događaja.</i>